

Česko

Česká republika je náš západný sused. Môžeme konštatovať, že najbližší, pretože nás spája nielen spoločná štátna hranica a história spoločného štátu, ale aj jazyková a kultúrna blízkosť národov.

V rámci Českej republiky sa zvyknú vyčleňovať tri historické zeme (krajiny): Čechy, Morava a Sliezsko.

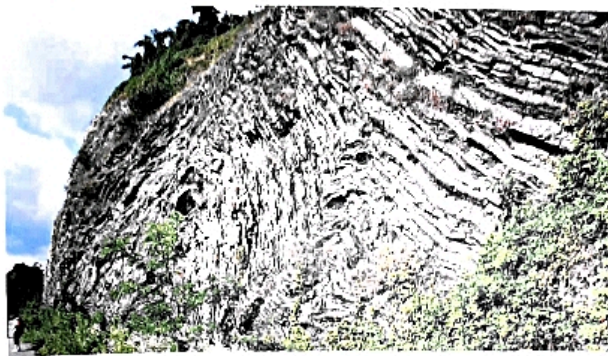
Morava a Sliezsko sa nachádzajú na východe Českej republiky. Časť z ich obyvateľov sa hlási k moravskej a sliezskej národnosti.

Vyhľadajte na mape významné pohoria a nížiny v Českej republike.

Povrch Českej republiky tvorí **Česká vysočina**, na východe sú rozsiahle znížieniny a pohoria Západných Karpát. Najvyššie pohoria **Krkonoše**, **Krušné hory**, **Šumava**, Český les, Jeseníky a Moravsko-sliezske Beskydy tvoria prirodzenú hranicu štátu. Vo vnútrozemí dominuje **Českomoravská vrchovina** a Polabská nížina s rozsiahlymi pahorkatinami.

- Okolie Prahy patrí geologicky do Barandienu. Tvoria ho horniny, ktoré sa ukladali v období prvohôr. V nich sú veľmi dobre zachované prastaré skameneliny, napríklad trilobity.

Podnebie Českej republiky je mierne a prechodné, s väčším vplyvom oceána ako na Slovensku. Zrážok je dostatok, najviac ich spadne v pohoriach. Vplyvom prevládajúcich západných vetrov sú viaceré oblasti v blízkosti vyšších pohorí v zrážkovom tieni. Najvýraznejšie sa to prejavuje pod Krušnými horami.

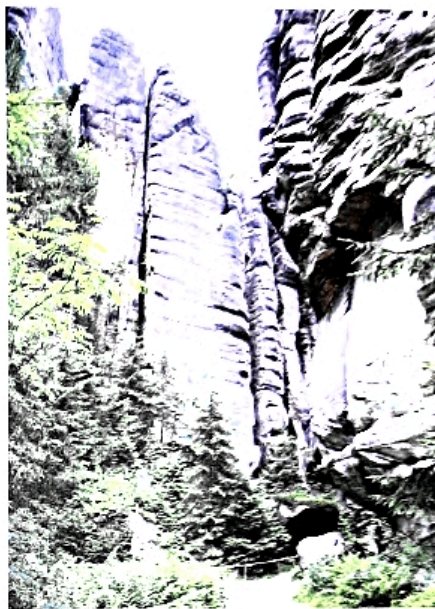
Väčšina územia Českej republiky patrí do úmoria Severného mora, kam ústi rieka **Labe** prameniaca v Krkonošiach. Jej najväčší český prítok – **Vltava** – pramení na Šumave a preteká Prahou. Východné oblasti štátu odvodňuje rieka **Morava**, sever tejto časti **Odra**. Väčšina veľkých tokov je splavná a sú na nich vybudované väčšie i menšie vodné nádrže. Najviac veľkých vodných nádrží bolo vybudovaných na Vltave.

Veľké bohatstvo **podpovrchových vôd** umožnilo rozvoj významných kúpeľných miest. Najvýznamnejšie, s medzinárodným významom, sú Karlovy Vary, Mariánske Lázně a Luhačovice.

Kvalitné pôdy vhodné na poľnohospodárstvo sú najmä v Polabskej nížine a v moravských úvaloch. Úrodné černozy a hnedozeme umožňujú pestovanie náročných **obilnín** (pšenica, kukurica, jačmeň), cukrovej repy, slnečnice a repky olejnej. Významné je i pestovanie **viníča**, najmä na juhu Moravy. Na menej úrodných pôdach sa pestujú **zemiaky**, krmoviny, raž a ľan. V živočíšnej výrobe dominuje najmä chov hovädzieho dobytka, ošipaných a hydiny.

Pôvodné lesy boli v minulosti do značnej miery vyrúbané. Časť súčasných lesov tvoria umelo vysadené borovicové a smrekové lesy.

Česko nemá dostatočné zásoby **nerastných surovín**. Ropu a zemný plyn je potrebné dovážať, väčšinou z Ruska. Významné zásoby hnedého uhlia (Most), čierneho uhlia (Ostravsko), uránu, **kaolínu** a vápence sa v súčasnosti ťažia menej. **Hnedé uhlie** sa využíva najmä v **tepelných elektrárňach**, ktoré produkujú väčšinu elektrickej energie. Z čierneho uhlia (väčšina sa už dováža z Poľska) vyrábaný kokos sa využíva v hutníctve železa, ktoré sa sústreďuje na

- Rozsiahle skalné mestá vznikli činnosťou vetra a vody v pieskovcoch, ktoré sa ukladali v plytkom mori v období kriedy pred asi 120 mil. rokmi. Skalné mestá sú prístupné turistom a sú vyhľadávané aj horolezcami.

- Najvyšší vrchol Krkoněš – Sněžka 1 602 m n. m.

- Mnohé lesné porasty na Šumave boli poškodené kalamitou podkôrneho hmyzu. V chránených územiach sa poškodené lesy nevytvárajú, ale nechávajú sa na prirodzený vývoj.

sa uvádza na pre ne typické, charakterizuje. Môžu byť značky, osobnosti športu. Pomôže ľahšie pamätať, vyniká. Pri Slovensku prvky pomenovania bude motivovať niu našej vlasti.

prým najkratšiu.

ich a použite prílohu na území Slovenska kultúrneho dedičstva.

prých mestách sa

e najbližší, pretože štátu, ale aj jazyková ne (krajiny): Čechy.

lov sa hlási k morav-

46 STREDNÁ EURÓPA

Ostrovku. Najvýznamnejším odvetvím priemyslu s dlhou tradíciou je **strojárstvo**. Veľké strojárské podniky sú sústreďené najmä v Prahe a okolí, v Plzni a v Brne. Významná je výroba automobilov (Škoda, Tatra), autobusov (SOR, IRIBUS), elektrických lokomotív a vagonov i menších lietadiel. V potravinárskom priemysle je významné **pivovarníctvo**, výroba cukru a **cukrovíniek**. Tradičný priemysel textilný a kožársky sú v súčasnosti na ústupe. Dôležitá je tradičná výroba skla, keramiky a porcelánu (ropy), farby, posuvné nádobníctvo, chemický (najmä spracovanie ropy), farmaceutický a elektrotechnický priemysel.

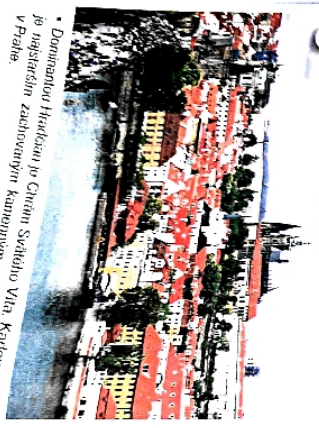
Zistite, ktoré výrobky jednotlivých odvetví českého priemyslu je možné kúpiť aj na Slovensku.

Česká republika má vybudovanú **hustú dopravnú sieť**. Najvýznamnejšia je železničná a cestná doprava. **Letisko v Prahe** – Ružyni patrí medzi významné medzinárodné letiská.

Obyvateľstvo je **nerovnomerne rozmiestnené**. Najvyššia hustota osídlenia je v regiónoch veľkých miest a priemyselných oblastí. Väčšina obyvateľov žije v mestách. Z národnostných menšín majú významnejšie zastúpenie Slováci, Poliaci a Nemci.

Hlavné mesto **Praha** má výhodu geografickú polohu a je dôležitým centrom krajiny. Väčšina historických pamiatok patrí medzi turisticky najnavštevovanejšie mestá sveta. Druhé najväčšie mesto **Brno** je významným kultúrnym centrom Moravy. **Ostava** je priemyselným mestom na severe Moravy, v Sliezsku. Medzi ďalšie významné mestá patria Plzeň, Libeň, Olomouc a České Budějovice.

Česká republika má veľmi dobré predpoklady na rozvoj **cestovného ruchu**. Množstvo historických pamiatok, dobre zachované stredoveké jadrá miest, množstvo hrádov a zámkov, významné kúpele a krásna príroda priťahujú ročne milióny turistov z celého sveta. Za zmienku stojí okrem Slovenska aj Práhy a mestá zapísané v zozname UNESCO: Český Krumlov, Litomyšľ, Telč, Kupa Hora, Trosky, skaly, hrady a zámky, rozsiahle krásne oblasti Moravského krasu, Český ráj s najvyššími skalnými mestami, Křkonoše či Šumava.

• Dominantou Hradca je Citadela Svätého Václava, Karlov most je najväčším zachovaným kamenným mostom cez Vltavu v Prahe.

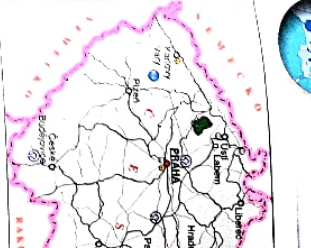

• Výroba krystalového skla má na Slovensku dlhú tradíciu. Sklenené výrobky sa dodávajú svoju produkciu predovšetkým do zahraničia.

Hraničné oblasti Česka, tzv. Súdetská, obývali do konca druhej svetovej vojny Nemci. Ktorí bojovali na zisku vojnových zajatcov, vyrobili do Nemecka.

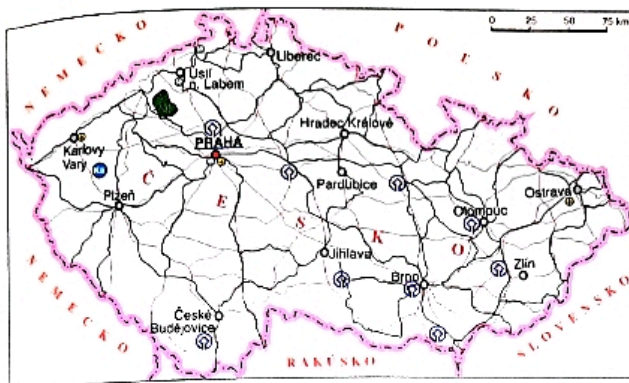
• Český Krumlov patrí medzi najkrajšie mestá v Českej republike. Spomedzi najkrajších je jedno mesto a hrad každoročne priťahujú množstvo turistov.

• Stredoveké námestie Českých Krumlova s rímskymi stĺpmi. Na námestí sa nachádzajú domy s arkádami.

Čím je známe Česko? Zachované stredoveké mestá a národné pamiatky, krásne sklo, časť

1. Zistite, ktoré odvetvia pri známe značky sa viažu
2. V ktorých oblastiach Česka sú odlišujúce zamerané
3. Aké sú dôsledky povetných zdrojoch informácií.

Vyhľadajte na mape mestá, ktoré sú zapísané v zozname UNESCO. Ktoré významné pamiatky sa v nich nachádzajú?

Ktoré hrady a zámky v Českej republike poznáte (napríklad z filmov)? Ktoré ste navštívili osobne? Porozprávajte o nich spolužiakom, prípadne doplňte zaujímavosťami a obrazovým materiálom.

▪ Stredoveké námestie Českých Budějovic má charakteristický štvorcový tvar. Námestie lemuju meštianske domy s arkádami.

▪ V renesančnom zámku v meste Litomyšl možno obdivovať okrem architektúry aj zbierku historických klavírov a divadelných kulis.

Čím je známe Česko?

Zachované stredoveké mestá, najmä Praha (Hradčany, Karlov most); medzinárodné filmové festivaly v Karlových Varoch a Zlíne (pre deti a mládež); značky Škoda a Tatra (osobné a nákladné automobily aj ďalšie výrobky); pivo (Budvar, Prazdroj); karlovarský porcelán, krištáľové sklo, český granát.

Úlohy na opakovanie:

1. Zistite, ktoré odvetia priemyslu sú lokalizované vo veľkých mestách Českej republiky. Ktoré známe značky sa viažu na jednotlivé mestá?
2. V ktorých oblastiach Českej republiky sú najlepšie podmienky pre poľnohospodárstvo? Čím sa v nich odlišuje zameranie poľnohospodárskej výroby? Zistite aj podľa vhodnej mapy.
3. Aké sú dôsledky povrchovej ťažby nerastných surovín na krajinu? Vyhľadajte v dostupných zdrojoch informácií.

edzi najzachova-
ublike. Stredove-
ždoročne priláka-